

CÔNG TÁC BỒI DƯỠNG NGHIỆP VỤ DU LỊCH CỘNG ĐỒNG Ở THỊ XÃ SA PA

Trần Thị Phương Thúy
Khoa Quản lý Xã hội, Học viện Hành chính và Quản trị công

Tóm tắt: Bài viết nghiên cứu công tác bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng tại Sa Pa, một địa danh nổi tiếng với tiềm năng du lịch dựa vào bản sắc văn hóa đồng bào dân tộc thiểu số. Từ phân tích thực trạng đến đề xuất các giải pháp, bài viết góp phần nhấn mạnh vai trò của đào tạo trong việc phát triển du lịch bền vững, nâng cao chất lượng dịch vụ, bảo tồn văn hóa và cải thiện đời sống người dân.

Từ khóa: Du lịch cộng đồng, bồi dưỡng nghiệp vụ, Sa Pa, phát triển bền vững, tri thức bản địa.

COMMUNITY TOURISM TRAINING IN SA PA TOWN

Tran Thi Phuong Thuy
Faculty of Social Management, Academy of Administration and Public Management

Abstract: This article examines the training of community tourism skills in Sa Pa, a renowned destination with significant tourism potential rooted in the cultural identity of ethnic minority communities. From analyzing the current situation to proposing solutions, the article underscores the role of training in promoting sustainable tourism development, enhancing service quality, preserving cultural heritage, and improving local livelihoods.

Keywords: Community tourism, skill training, Sa Pa, sustainable development, indigenous knowledge.

Nhận bài: 09/12/2024

Phản biện: 23/12/2024

Duyệt đăng: 25/12/2024

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sa Pa là một điểm đến du lịch nổi tiếng với khí hậu mát mẻ, phong cảnh đồi núi tuyệt đẹp và nền văn hóa phong phú của các dân tộc thiểu số như Mông, Dao, Tày. Trong bối cảnh du lịch Việt Nam ngày càng chú trọng tính bền vững, du lịch cộng đồng đang trở thành xu hướng phát triển quan trọng. Tuy nhiên, những hạn chế trong nghiệp vụ, tri thức bản địa và bảo tồn bản sắc cần được khắc phục.

Du lịch cộng đồng không chỉ mang lại thu nhập mà còn góp phần bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống. Việc bồi dưỡng nghiệp vụ cho người làm du lịch đòi hỏi các nội dung đào tạo bài bản, đồng thời tích hợp tri thức bản địa và kỹ năng mềm để nâng cao chất lượng dịch vụ.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Một số vấn đề lý luận

Du lịch cộng đồng là hình thức du lịch dựa vào sự tham gia tích cực của cộng đồng dân cư trong việc tổ chức và cung cấp dịch vụ. Vai trò chính của du lịch cộng đồng bao gồm bảo tồn văn hóa, bảo vệ môi trường và nâng cao đời sống kinh tế cho cộng đồng.

Bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng là quá trình tổ chức các hoạt động đào tạo, nâng cao kiến thức, kỹ năng và thái độ chuyên môn cho các đối tượng tham gia vào ngành du lịch cộng đồng. Nội dung bồi dưỡng thường bao gồm kiến thức về quản lý du lịch, kỹ năng giao tiếp, tổ chức sự kiện, bảo tồn văn hóa địa phương, và bảo vệ môi trường.

Theo lý thuyết phát triển bền vững, du lịch cộng đồng là một mô hình du lịch không chỉ tập trung vào việc khai thác tài nguyên mà còn nhấn mạnh đến sự tham gia tích cực của cộng đồng địa phương

trong việc quản lý, tổ chức và hưởng lợi từ hoạt động du lịch. Do đó, công tác bồi dưỡng nghiệp vụ đóng vai trò trung tâm trong việc nâng cao năng lực cộng đồng và bảo đảm phát triển bền vững.

2.1.1. Vai trò của công tác bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng

Phát triển năng lực cá nhân và cộng đồng: Bồi dưỡng nghiệp vụ giúp các cá nhân và cộng đồng tham gia trực tiếp vào chuỗi giá trị du lịch. Qua đó, họ được trang bị các kỹ năng cần thiết như hướng dẫn viên, quản lý cơ sở lưu trú, và tiếp thị dịch vụ; Giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa địa phương: Các chương trình bồi dưỡng thường gắn liền với việc bảo tồn và truyền dạy các giá trị văn hóa, phong tục, và tập quán truyền thống, nhằm tăng sức hút của điểm đến du lịch; Thúc đẩy phát triển kinh tế địa phương: Nâng cao kỹ năng và chuyên môn cho cộng đồng giúp họ gia tăng thu nhập thông qua việc cung cấp dịch vụ du lịch chất lượng cao, tạo việc làm ổn định và cải thiện đời sống.

2.1.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến công tác bồi dưỡng

Sự phù hợp của nội dung chương trình: Chương trình bồi dưỡng cần được thiết kế phù hợp với nhu cầu thực tế và điều kiện đặc thù của từng khu vực, như phong tục tập quán, trình độ dân trí và cơ sở hạ tầng.

Năng lực của đội ngũ giảng viên: Giảng viên cần có chuyên môn cao và kinh nghiệm thực tiễn để đáp ứng tốt nhất nhu cầu học tập của cộng đồng.

Nguồn lực tài chính: Công tác bồi dưỡng đòi hỏi nguồn kinh phí ổn định để đảm bảo chất lượng

giảng dạy, tài liệu học tập và các hoạt động thực hành.

Mức độ tham gia của cộng đồng: Sự cam kết và tham gia tích cực của cộng đồng địa phương đóng vai trò then chốt, quyết định thành công của các chương trình bồi dưỡng.

2.2. Thực trạng bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch tại Sa Pa

Sa Pa, nổi tiếng với cảnh quan thiên nhiên hùng vĩ và văn hóa đa dạng của các dân tộc thiểu số, là một trong những điểm đến du lịch hàng đầu tại Việt Nam. Công tác bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng ở đây đã được triển khai từ những năm 2010, với mục tiêu nâng cao năng lực cho người dân địa phương trong việc khai thác và phát triển du lịch bền vững.

Tuy nhiên, các chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ vẫn còn nhiều hạn chế cả về chất lượng và số lượng. Theo báo cáo của Phòng Văn hóa - Thông tin huyện Sa Pa năm 2023, chỉ khoảng 45% người dân tham gia hoạt động du lịch cộng đồng đã được đào tạo bài bản, trong khi đó 55% còn lại chỉ có kinh nghiệm tự phát.

2.2.1. Các chương trình bồi dưỡng

Trong những năm gần đây, Sa Pa đã triển khai nhiều chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch nhằm nâng cao chất lượng dịch vụ và phát triển du lịch bền vững.

Năm 2022, đã cử cán bộ, doanh nghiệp tham dự chương trình bồi dưỡng và kiểm tra nghiệp vụ hướng dẫn viên du lịch tại điểm. Được tổ chức tại thị xã Sa Pa, huyện Bát Xát và huyện Văn Bàn, Bảo Yên. Chương trình tập trung vào lý thuyết về nghiệp vụ hướng dẫn du lịch tại điểm, bao gồm đặc điểm tâm lý khách du lịch, kỹ năng giao tiếp và xử lý tình huống.

Năm 2024, Sở Du lịch tỉnh Lào Cai đã mở 2 lớp bồi dưỡng, cho 30 học viên. Nội dung chủ yếu là bồi dưỡng nghiệp vụ hướng dẫn viên du lịch tại điểm. Chương trình nằm trong Dự án 6: "Bảo tồn, phát huy giá trị truyền thống tốt đẹp của các dân tộc thiểu số gắn với phát triển du lịch".

Thực hiện Đề án về phát triển du lịch, Thị xã Sa Pa đã lên kế hoạch tổ chức 2 lớp bồi dưỡng và sát hạch cấp chứng chỉ hướng dẫn viên du lịch tại điểm, nhằm nâng cao kỹ năng nghề du lịch cho người dân địa phương.

Ngoài ra, còn phối hợp với Cục Du lịch, tổ chức bồi dưỡng nghiệp vụ hướng dẫn viên du lịch tại điểm với sự tham gia của hơn 300 học viên, bao gồm người dân tộc thiểu số, nhân viên các đơn vị lữ hành và các điểm du lịch, di tích trên địa bàn.

2.2.2. Nội dung công tác bồi dưỡng

Các chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch tại Sa Pa trong những năm gần đây đã được triển khai đa dạng, tập trung vào nâng cao kỹ năng cho hướng dẫn viên du lịch tại điểm và bảo tồn giá trị văn hóa địa phương. Sự tham gia tích cực của người dân và nhân viên trong ngành du lịch cho thấy nhận thức về tầm quan trọng của việc nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch đang được cải thiện.

Tuy nhiên, để đạt hiệu quả cao hơn, cần tiếp tục mở rộng quy mô các chương trình bồi dưỡng, đa dạng hóa nội dung đào tạo và tăng cường sự tham gia của các đối tượng khác nhau trong cộng đồng. Đồng thời, việc theo dõi và đánh giá hiệu quả của các chương trình này cũng cần được chú trọng để có những điều chỉnh phù hợp trong tương lai.

Nội dung đào tạo: Các khóa bồi dưỡng thường tập trung vào các kỹ năng cơ bản như giao tiếp, phục vụ khách hàng, và quản lý homestay. Tuy nhiên, các nội dung về bảo tồn văn hóa, kỹ năng số, và quản trị du lịch bền vững vẫn chưa được chú trọng.

Hình thức tổ chức: Chủ yếu là các lớp tập huấn ngắn hạn (1-3 ngày) do các cơ quan địa phương và tổ chức phi chính phủ thực hiện. Một số ít khóa học dài hạn được tổ chức bởi các trường đào tạo chuyên nghiệp.

Đối tượng tham gia: Đa phần là chủ các homestay và các hộ kinh doanh nhỏ lẻ. Theo thống kê năm 2022, chỉ khoảng 20% người tham gia thuộc nhóm thanh niên, trong khi 65% là người trung niên và 15% là người cao tuổi.

2.2.3. Những khó khăn và tồn tại trong quá trình triển khai bồi dưỡng

Mặc dù đã có những nỗ lực đáng kể, nhưng hiệu quả của công tác bồi dưỡng chưa cao: Nhiều chương trình bồi dưỡng không có sự kết nối và kế hoạch dài hạn, dẫn đến việc người học không được nâng cao kiến thức một cách hệ thống; Tài liệu bồi dưỡng chưa được điều chỉnh phù hợp với đặc thù văn hóa địa phương. Đội ngũ giảng viên có kinh nghiệm thực tế về du lịch cộng đồng chưa nhiều; Kinh phí dành cho công tác bồi dưỡng nghiệp vụ tại Sa Pa còn hạn chế, phần lớn phụ thuộc vào ngân sách địa phương và tài trợ từ các tổ chức quốc tế; Tỷ lệ người dân tộc thiểu số chiếm hơn 85% dân số, rào cản ngôn ngữ là một thách thức lớn trong quá trình bồi dưỡng. Ngoài ra, nhiều người dân vẫn chưa nhận thức đầy đủ về tầm quan trọng của việc nâng cao nghiệp vụ; Sự phát triển nhanh chóng của các điểm du lịch khác trong khu vực miền núi phía Bắc đặt ra áp lực cho Sa Pa trong việc duy trì chất lượng và sự khác biệt

của du lịch cộng đồng.

2.3. Giải pháp nâng cao hiệu quả bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng ở thị xã Sa Pa

Thứ nhất, Xây dựng chương trình bồi dưỡng chuyên sâu và đa dạng.

Tích hợp các nội dung phù hợp: Đưa vào chương trình các nội dung như bảo tồn văn hóa, kỹ năng số, quản lý du lịch bền vững, và phát triển sản phẩm du lịch độc đáo gắn với bản sắc địa phương.

Phân nhóm đối tượng: Xây dựng các khóa học phù hợp với từng đối tượng, như chủ homestay, thanh niên, và người lớn tuổi, để đáp ứng nhu cầu học tập đa dạng.

Thứ hai, Nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên.

Tuyển chọn giảng viên chất lượng: Mời các chuyên gia có kinh nghiệm thực tế trong lĩnh vực du lịch cộng đồng.

Đào tạo giảng viên địa phương: Tổ chức các khóa đào tạo ngắn hạn cho người dân địa phương có khả năng trở thành giảng viên để họ có thể tự truyền đạt kiến thức một cách phù hợp.

Thứ ba, Tăng cường ứng dụng công nghệ trong bồi dưỡng.

Phát triển nền tảng học trực tuyến: Cung cấp các khóa học trực tuyến giúp người dân dễ dàng tiếp cận kiến thức mọi lúc, mọi nơi.

Sử dụng công cụ số hóa: Tạo ra các tài liệu bồi dưỡng đa phương tiện, bao gồm video, tài liệu điện tử, và ứng dụng di động hỗ trợ học tập.

Thứ tư, Hợp tác với các tổ chức và doanh nghiệp.

Huy động nguồn lực tài chính: Kêu gọi sự hỗ trợ từ các tổ chức phi chính phủ, các doanh nghiệp du lịch để tài trợ cho các chương trình bồi dưỡng.

Kết nối chuyên gia quốc tế: Tận dụng kinh

nghiệm và nguồn lực từ các tổ chức quốc tế trong việc xây dựng chương trình đào tạo chất lượng.

Thứ năm, Tăng cường truyền thông và nhận thức.

Tổ chức chiến dịch tuyên truyền: Nâng cao nhận thức của người dân về tầm quan trọng của việc bồi dưỡng nghiệp vụ thông qua các kênh truyền thông địa phương.

Khuyến khích sự tham gia: Cung cấp các chính sách hỗ trợ, như miễn phí học phí hoặc trợ cấp cho những người tham gia các chương trình đào tạo.

Thứ sáu, Giám sát và đánh giá hiệu quả.

Xây dựng hệ thống đánh giá: Theo dõi và đánh giá hiệu quả của từng chương trình bồi dưỡng để điều chỉnh và nâng cao chất lượng.

Khảo sát ý kiến học viên: Lấy ý kiến phản hồi từ học viên sau mỗi khóa học để cải tiến nội dung và phương pháp giảng dạy.

III. KẾT LUẬN

Các chương trình bồi dưỡng nghiệp vụ du lịch cộng đồng tại Sa Pa trong những năm qua đã được triển khai đa dạng, tập trung vào nâng cao kỹ năng cho hướng dẫn viên du lịch tại điểm và bảo tồn giá trị văn hóa địa phương. Sự tham gia tích cực của người dân và nhân viên trong ngành du lịch cho thấy nhận thức về tầm quan trọng của việc nâng cao chất lượng dịch vụ du lịch đang được cải thiện.

Tuy nhiên, để đạt hiệu quả cao hơn, cần tiếp tục mở rộng quy mô các chương trình bồi dưỡng, đa dạng hóa nội dung đào tạo và tăng cường sự tham gia của các đối tượng khác nhau trong cộng đồng. Đồng thời, việc theo dõi và đánh giá hiệu quả của các chương trình này cũng cần được chú trọng để có những điều chỉnh phù hợp trong tương lai.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Chính phủ (2017), *Nghị định 168/2017/NĐ-CP của Chính phủ quy định chi tiết một số điều của Luật Du lịch*;
- Đảng Cộng sản Việt Nam (2017), *Nghị quyết số 08-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn*;
- Đảng bộ tỉnh Lào Cai (2020), *Văn kiện của Đại hội Đảng bộ tỉnh Lào Cai, lần thứ XVI*, Lào Cai.
- Quốc hội nước CHXHCN Việt Nam (2017), *Luật du lịch số 09/2017/QH14*, Nxb Chính trị quốc gia
- Đảng bộ tỉnh Lào Cai (2021), *Nghị quyết số 11-NQ/TU ngày 27/08/2021 của Ban Thường vụ Tỉnh ủy về phát triển du lịch tỉnh Lào Cai đến năm 2030 tầm nhìn đến năm 2050*.
- Đảng bộ tỉnh Lào Cai (2021), *Nghị quyết số 06/2021/NQ-HĐND ngày 09/04/2021 của Hội đồng nhân dân tỉnh Lào Cai về quy định một số chính sách hỗ trợ phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Lào Cai, giai đoạn 2021 – 2025*
- Ủy ban nhân dân tỉnh Lào Cai (2016), *Quyết định số 1845/QĐ-TTg ngày 26/09/2016 về Quy hoạch tổng thể phát triển khu du lịch quốc gia Sa Pa, tỉnh Lào Cai*
- Thị ủy Sa Pa (2020), *Quyết định ban hành Đề án “Phát triển văn hóa, du lịch; Xây dựng khu du lịch trọng điểm quốc gia Sa Pa mang tầm quốc tế, giai đoạn 2020-2025”*
- Ủy ban nhân dân thị xã Sa Pa (2021), *Kế hoạch Xây dựng và phát triển du lịch cộng đồng theo tiêu chuẩn ASEAN gắn với đặc trưng văn hóa 05 dân tộc thiểu số Sa Pa, giai đoạn 2021-2025*.